

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;
Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонов ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...
ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

Зубар Володимир Михайлович ПОНЯТТЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ	104
Ігнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	108
Калітенко Оксана Михайлівна ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА НАПЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ.	112
Калтишев Антон Олександрович ПРАВО НА ОСОБИСТИЙ ГЕРБ ЯК НОВЕ ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	116
Кірсанов Олексій Володимирович ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	119
Кліменко Віра Вадимівна ПРАВО ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	122
Коваленко Сергій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	125
Кривенко Юлія Василівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	129
Ксьондзик Юрій Юрійович ДОБРОСОВІСНІСТЬ І ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	131
Левківський Богдан Казимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ СУДОМ СПОРІВ ЩОДО УЧАСТІ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	137
Майданик Роман Андрійович ПРИНЦИПИ РЕЧОВОГО ПРАВА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ (РЕКОДИФІКАЦІЇ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	139
Маковій Віктор Петрович ЕКСТРАОРДИНАРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	152
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	156

*Зубар Володимир Михайлович,
кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри цивільного права Національного
університету «Одеська юридична академія»*

ПОНЯТТЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ

Робочою групою науковців на чолі з професором Р. А. Майда-ником навесні 2025р. були підготовлені Модельні правила речевого права. Модельні правила мають на меті, по-перше, – удосконалення цивільного законодавства України, з урахуванням практики його застосування та нормативно-правової бази Європейського Союзу; по-друге, – сприяння поширенню знань у сфері речевого права у всьому правовому середовищі та зближення останнього до європейських стандартів речевого права, а також виробленню єдиного підходу до врегулювання речевих відносин [1, с. 16].

У чинному Цивільному кодексі України не передбачено інституту права періодичної власності, хоча цей правовий феномен активно застосовується у світовій практиці, зокрема в США та країнах Європейського Союзу.

Право періодичної власності, або таймшер, виникло як економічно вигідний механізм володіння майном у сфері туризму. Воно дозволяє кільком особам послідовно користуватися одним і тим самим об'єктом, наприклад номером в готелі, протягом певного періоду часу. При цьому йдеться не просто про користування цим майном, а й про визнання за особою права власності на це майно протягом певного часу (наприклад, кожного року з 1 по 25 липня). Таймшер є прикладом складноструктурної моделі права власності, що застосовується також і в континентальному праві [2, с. 227—229]. Для України питання регулювання таймшеру набуло додаткової актуальності у зв'язку з виконанням зобов'язань перед Європейським Союзом, розвитком внутрішнього та міжнародного туризму, потребою захисту прав споживачів.

Європейський парламент та Рада ЄС прийняли Директиву 2008/122/ЄС від 14 січня 2009 року «Про захист споживачів щодо деяких аспектів договорів про спільне користування (таймшер), довгострокові туристичні продукти, перепродаж та обмін та проведення публічних консультацій щодо таких проєктів». Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 лютого 2024 р. №133-р затверджено

план заходів з виконання рекомендацій Європейської Комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2023 року. Одним із таких заходів уряд зазначив розроблення проектів нормативно-правових актів щодо імплементації зазначеної Директиви. Хоча більшістю країн ЄС цей інститут врегульовано на рівні закону, Модельними правилами пропонується імплементувати ці норми в ЦК. Право періодичної власності було запроваджено в актах цивільної кодифікації окремих європейських країн, зокрема Румунії та Республіки Молдова.

Ставлення до правової природи таймшера у країнах Європейського Союзу (ЄС) є неоднозначним. Перший підхід наводить до того, що таймшер розглядається як право користуватися послугами, пов'язаними з придбаним активом, отже, це сфера відносних прав. Відповідно до другого підходу, це право визнається речевим, оскільки відповідає принципу абсолютності, а також є обов'язковим для третіх осіб, має безпосереднє відношення до майна, що полягає у здатності задовольняти свої інтереси без звернення до третіх осіб, є постійним (протягом певного періоду часу) та поєднується із допустимістю застосування до цього інституту способів захисту речових прав. Різновидом цієї теорії є теорія про змогу розглядати цю конструкцію в контексті тимчасової власності, яка обмежена у часі, але не обмежена у просторі [3, с.41].

Зважаючи на те, що станом на сьогодні, вітчизняне законодавство не містить положень щодо договорів таймшеру, а їх регулювання є одним із напрямків адаптації національного законодавства до законодавства ЄС, потребує прискорення цей процес, в тому числі через призму оновлення поглядів на сенс та змісту договору в приватному праві [4, с.29-30].

У проєкті Модельних правил запропоновано закріпити таймшер як різновид права власності, але з обмеженням у часі. Така концепція дозволяє об'єднати переваги речевого права (стабільність, захист від третіх осіб) із гнучкістю тимчасового користування. Термінлогічно запропоновано використовувати термін «право власності на час» замість «таймшер» чи «тимчасова власність». В подальшому розробники оновленої (рекодіфікованої) книги третьої ЦК України «Речеве право» запропонували використовувати термін «періодична власність».

Під періодичною власністю розуміється право кількох осіб послідовно і повторно користуватися рухомою або нерухомою річчю у ви-

значені, однакові або неоднакові, періоди часу. При цьому не виникає права періодичної власності у разі, якщо річ належить на праві спільної часткової власності, а співвласники домовилися про спосіб користування спільною річчю у визначені періоди часу. Фактично мова йде про право кількох осіб по черзі користуватися однією річчю у визначені періоди часу. Відмінною ознакою цього права є темпоральний аспект, що не притаманний класичному праву власності. Період часу виражається посиленням на перший та останній день і місяць виключного користування річчю. На відміну від права спільної власності кожен власник права власності на час може відчужувати своє право на конкретний період часу, не отримуючи згоди інших співвласників. Разом з цим правочини не повинні зачіпати прав інших власників.

Кожен власник зобов'язаний вчиняти всі правочини зі збереження речі таким чином, щоб не перешкоджати або не ускладнювати здійснення прав інших власників, як мають виключне право користуватися цією річчю в інший період часу. Власник, який здійснює необхідні витрати на значний ремонт, має право на їх компенсацію пропорційно вартості прав інших власників. Після закінчення визначеного періоду часу власник повинен передати майно іншому власнику, уповноваженому користуватися цією річчю у наступний період часу.

Модельні правила передбачають, що невиконання власником встановлених обов'язків, тягне за собою відшкодування збитків. Якщо один із власників істотно порушує здійснення права періодичної власності, його право власності може бути примусово припинено на підставі рішення суду за вимогою власника, який має виключне право користуватися цією річчю в інший період часу.

Отже, періодична власність характеризується двома істотними ознаками: 1) існують кілька суб'єктів права власності; 2) прерогативи цього права здійснюються носіями послідовно через певні проміжки часу, рівні чи нерівні [5, с.564].

Право періодичної власності припиняється у разі знищення речі, щодо якої встановлено це право власності, у разі придбання однією особою права власності на всі часові частки користування цією річчю. Власник не має права вимагати поділу речі, яке належить йому на праві періодичної власності, якщо власники не погодилися про інше відповідно до договору.

Безумовно, цей вид права власності є інноваційним для українського права, але імплементація цього інституту в українське зако-

нодаство сприятиме захистити права українських та іноземних споживачів, забезпечити прозорість угод у сфері туристичного бізнесу. Слід погодитися з думкою професора Довгєрта А. С., про те що підготовлений (24.04.2025) у рамках парламентської Робочої групи з рекодифікації проєкт змін і доповнєнь до Книги третьої (Порівняльна таблиця) крокує близько до положєнь Концепції оновлення ЦК України. Правда, окремі нововведення не містяться в Концепції що означає необхідність в організації спеціального їх обговорення [6, с.55].

ЛІТЕРАТУРА

1. Модельні правила речевого права за ред. Професора Р. А. Майданика. Тернопіль.: Підручники і посібники, 2025. 304 с.
2. Майданик Р. А. Речове право: підручник. Київ: Алерта, 2019. 1102 с.
3. Некіт К. Правове регулювання таймшєра в європейському законодавстві та перспективи його впровадження в Україні. *Економіка та право*. 2024. № 1. С. 39-45.
4. Черняк О. Ю., Музика М. В. Договір таймшєру в контексті рекодифікації цивільного законодавства України. *Право та державне управління*. 2023. № 2. С. 25-30.
5. Некіт К. Г. Перспективи впровадження інституту тимчасової власності у цивільне законодавство України. *Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квіт. 2024 р.). Одеса : Фенікс, 2024. С. 564-565.
6. Рекодифікація речевого права : збірник матеріалів XIV Міжнародного цивілістичного форуму (м. Київ, 16 травня 2025 р.). Одеса : Юридика, 2025. 200 с.